

BEYITLER

**Altın ile mîzânda bir gelse dahi zeng
Sıkletde bir olmak ile kıymetde bir olmaz**

Kemal Paşazade

**Sarı bakır, terazide altınla aynı ağırlıkta
olmakla kıymette de ona eşit olmaz; (çünkü)
ağırlıkta aynı olmak, kıymette denk olmak
değildir.**

**Âsafın mîkdârını bilmez Süleymân olmayan
Bilmez insan kadrini âlemde insan olmayan**

Ziya Paşa

**Süleyman Peygamber (gibi emelleri) olmayan, Âsaf'ın
(Âsaf gibi bir vezirin) değerini bilemez; bu âlemde
kendisi insan olmayan, insanın kadrini bilemez.**

**Âvâzeyi bu âleme Davûd gibi sal
Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş**

Bâkî

Davut Peygamber gibi güzel sesini, yumuşak ve tatlı söyleyişini bütün âleme duyur; bu gök kubbe altında (her şey gelip geçicidir), sana kalacak olan hoş bir sedâ olacaktır.

**Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde**

Ziya Paşa

**İnsanın (ne olduğunu anlamak için) sözüne değil işine,
eserine bakılır; kişinin aklının derecesi, kendi
eserinden belli olur**

Bâġ-ı dehrin hem hazânın hem bahârın görmüşüz

Biz neşâtın da gamın da rûzîgârın görmüşüz

Nâbî

**Dünya bahçesinin hem sonbaharını, hem de ilkbaharını
görmüşüz; biz sevincin de gamın da zamanını
görmüşüz.**

**Bed-asla necâbet mi verir hiç üniforma
Zer-dôz pâlân ursan eşek yine eşekdir**

Ziya Paşa

**Kendisi bozuk olana asalet mi verirmiş üniforma
(kılık, kıyafet); altın palan da vursan eşek yine
eşektir.**

**Nice insanlar gördüm, üzerinde elbisesi yok
Nice elbiseler gördüm, içinde insan yok**

Mevlana

**Sadece bu beytin nokta-i nazarından baktığımızda
bile; “İçinde insan olmayan elbise olmak” yerine,
“Üstünde elbise olmayan insan” olalım daha iyi değil
mi, ne dersiniz?**

Cihân-ârâ cihân içindedir arayı bilmezler

● mâhîler ki deryâ içredir deryâyı bilmezler

Hayâlî Bey

Cihanı (yaratıp) süsleyen Allah, (ayetleriyle) cihanın içindedir, O'nu aramayı bilmezler; o balıklar ki, denizdedirler, (ama) denizi bilmezler.

Dermiş hakîm bilmediğim nesne kalmadı

Dünyâyı bildi kendini biçâre bilmedi

Rûhî-i Bağdâdî

Her ilmi öğrenmiş, bilmediği şey kalmamış (güya ama bütün ilimlerin en önemlisi olan) kendini bilmeyi akıl edememiş zavallı!

**En ummadığın keşfeder esrâr-ı derûnun
Sen herkesi kör, âlemi sersem mi sanırsın**

Ziya Paşa

**Sen herkesi, hiçbir şeyi göremez ve gördüğünü
anlamaktan aciz sanma; hiç beklemediğin kimseler bile
keşfedebilir eşyanın (eşyanın, olayların) derin
anlamını.**

**Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi**

Muhibbî (Kanunî Sultan Süleyman)

**Halk arasında devletten daha önemli bir varlık
yoktur; (ancak), hiçbir devlet sağlıklı alınan bir
nefes kadar kıymetli değildir, onun yerini tutamaz.**

**Hakir olduysa millet şanına noksan gelir sanma
Yere düşmekle cevher sakıt olmaz kadr ü kıymetten**

Namık Kemal

**Nasıl ki, yere düşmüş olmakla mücevher değerinden,
kıymetinden bir şey kaybetmez; (aynı şekilde,
herhangi bir sebeple) küçük düştüyse millet, şanından
bir şey eksilir sanma.**

Hayftır şâh iken âlemde gedâ olmayasın

Keder-âlûde-i ümmid u recâ olmayasın

Şeyh Galib

Yazıktır; âlemin pâdişahıyken orada yoksul duruma düşmeyesin, sonra da pişman olup hayaller peşinde koşarak hayatını geçirmeyesin.

**İdrâk-i me'âlî bu küçük akla gerekmez
Zîrâ bu terâzi o kadar sıkleti çekmez**

Ziya Paşa

**Küçük akıl sahipleri için mânânın idrak edilmesi şart
değildir; zira (onların) akıl terazileri, mânadan
kaynaklanan ağırlığı çekemez.**

**İrüşür menzil-i maksûduna âheste giden
Vîz-reftar olanın pâygine dâmen dolaşır**

Edirneli Hâtemî

**Aheste giden hedefine varır; acele edenin ayağına
eteği dolaşır.**

**Kadrünü seng-i musallâda bilüp ey Bâkî
Durup el bağlayalar karşuna yârân saf saf**

Bâkî

**Ey Bâkî, dostların ancak musallâ taşında anlayıp
değerini; karşında (tabutunun önünde) saf saf el
bağlasınlar.**

**Kâh çıkarım gökyüzüne, seyredirim âlemi
Kâh inerim yeryüzüne, seyredir âlem beni**

Nesimi

Bazen, dünyadan elimi eteğimi çeker, dünya keşmekeşinin dışına çekilerek oradan olup bitenleri seyredip, ibret alırım; bazen de, o leş kavgasına ben de girer, alçalırım, bu kere de âlem beni seyredip ibret alır.

**Kendisi muhtâc-ı himmet bir dede
Nerde kaldı gayriye himmet ede**

Lâedri

**Kendisi himmete (yardıma, elinden tutulmaya) muhtaç,
aciz birinin başkasına himmet etmesini (başkalarına
yardımcı olmasını) beklemek boşunadır.**

**Marifet iltifata tâbîdir
Müşterisiz metâ zâyîdir**

Muallim Nâcî

**Marifet (arayıp bulmak, üretmek, kabiliyetli,
yetenekli olduğunu) göstermek övülmeye,
ödüllendirilmeye, takdir edilmeye bağlıdır; (diğer
tarafтан, kabiliyetini gereksiz yere harcayarak)
ihtiyaç olmayan mal veya hizmet üretmek de
boşunadır.**

**Miyani güftügûda bedmeniş iham eder kubhun
Şecaat arzederken merd-i kipti sirkatin söyler**

Koca Râgıp Paşa

**Tabiatı kötü olan; söz, lakırdı arasında kişiliğini
açığa vurur; (işte bu şekilde) Kipti genci de
kahramanlığından bahsederken, hırsızlığını anlatır.**

**Nush ile yola gelmeyi etmeli tekdir
Tekdir ile uslanmayanın hakkı kötüdür**

Ziya Paşa

(Kötü bir iş yapana nasihat edilmeli), nasihatle yola gelmeyi uyarmalı, (dinlemiyorsa) azarlamalı; ondan da anlamayana yaptırım uygulanmalıdır.

**Onlar ki verir lâf ile dünyâya nizâmât
Bin türlü teşeyyüb bulunur hânelerinde**

Ziya Paşa

Laf ile dünyaya düzen vermeye kalkan o kimseler (yok mu); (hallerine yakından bir bakın), bin türlü tembellik, kayıtsızlık ve ihmalkârlık vardır hayatlarında.

**Şeb-i yeldâ'yi müneccimle muvakit ne bilir
Mübtelâ-yı gama sor kim geceler kaç sâat**

Sâbit

**En uzun geceyi müneccimle zamandan anlayan kişiye
sorma, onlar bilmez; gecelerin kaç saat olduğunu aşka
düşmüş (yahut hastalığa tutulmuş) olana sor, onlar
söylesin sana.**

**Vahsil cehaleti alır
Eşekliği bâki kalır**

Lâedri

**Eđitim, öğretim insana bilgi kazandırır ama kabalık
ve anlayışsızlığı gidermez.**

**Âdeme âdem gerektir âdem etsin âdemi
Âdem âdem olmayınca âdem netsin âdemi**

Ziyâ Paşa

**Adama adam gerekir, adam etsin adamı. Adam,
adam olmayınca, adam ne yapsın adamı?**

**Merdüm-i dîdeme bilmem ne füsûn etti felek
Giryemî kıldı füzûn eşkimî hûn etti felek
Şîrler pençe-i kahrında olurken ıerzân
Benî bir gözleri âhûya zebûn etti felek**

Selimi (Yavuz Sultan Selim)

**Cihânda âşık-î mehcûr sanma râhat olur
Neler çeker bu gönül söylesem şikâyet olur**

Şeyhülislam Yahyâ

**Allah adın zikr idelüm evvelâ
Vâcib oldur cümle işte her kula**

Süleyman Çelebi

**Vât-i mûcize-i gûyem, ne desem laf değil.
Çerh ile sçyleşemem, ayinesi sâf değil.**

Nef'î

**Gitdün ammâ kodun hasret ile cânı bile
İstemem sensiz olan sohbet-i yârânı bile**

Neşâtî

**Haddeden geçmiş nezaket yâ1 ü bâ1 olmuş sana
Mey süzölmüş şışeden ruhsâr-ı â1 olmuş sana**

Nedîm

**Nezaket, kuyumcuların altını tel halinde incelttiği
araçtan (haddeden) geçerek, senin boyunun posunu
oluşturmuş. Şarap, şışeden süzölerek yanadıındaki
allığı oluşturmuş.**

**Aşk derdiyle hoşem el çek ilâcımdan tabîb
Kılma dermân kim helâkim zehrî dermândadır**

Fuzûlî

**Aşk derdiyle hoşnudum, ey doktor! Bana ilaç verme
ki, benim helak olmam; senin derman olsun diye
vereceğın zehrindedir.**

Cihân-ârâ cihân içredür ârâyı bilmezler
● mâhiler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler

Hayatî

**Yaratılanlar bu dünyanın içindedir dünyayı
bilmezler, balıklar koca denizin içindeler de denizi
bilmezler.**

**Bu Őehr-i Stanbul ki bî-misl ũ bahâdir.
Bir sengine yekpâre Acem mũlkũ fedâdir**

Nedîm

**Ne yanar kimse bana âteŐ-i dilden ũzge,
Ne aŐar kimse kapım, bâd-ı sab'âdan gayri**

Fuzulî

**Suya versün baĝbân glzârı zahmet çekmesn
Bir gl açılmaz yzn tek verse mn glzâre su**

Fuzuli

**Ger derse Fuzl ki “gzellerde vefâ var
Aldanma ki Őâir sz elbette yalandır**

Fuzuli

**Künc-i mihnetde rakîbâ beni tenhâ sanma
Kâr ger sende yatarsa elemi bende yatur.**

Bağdatlı Rûhî

**Kimsesiz bir kimse yok herkesin var kimsesi
Kimsesiz kaldım medet ey kimsesizler kimsesi**

Avni (Fatih Sultan Mehmed)